

Zaporka - peteroznamenasti broj i riječ

Članovi prosudbenog povjerenstva

--	--	--	--	--

OIB

Ukupan broj bodova i postotak riješenosti ispita

_____ / 93 _____

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak

NAPUTAK:

1. Imaš 90 minuta za rješavanje ispita.
2. Odgovore u ispitu upisuješ na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitaj.
3. Ispit pišeš plavom ili crnom kemijskom olovkom. Ispit pišeš isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Pišeš čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
4. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišeš izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u školskoj godini 2020./2021.
- 5. Jednom napisane odgovore u ispitu nije dopušteno prepravljati već ih treba staviti u zagradu i precrtati te skraćenim potpisom (paraom) označiti i upisati ispravni odgovor.**

(~~Pipin Mali~~)

**precrtan netočan odgovor u zagradi
(skraćeni potpis)**

Karlo Veliki

ispravan odgovor

paraom

6. Možeš koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajete i list za koncept.

7. Želimo ti mnogo uspjeha!

1. Usporedi i spoji parove.

Upiši slovo iz desnog stupca na odgovarajuću crtu ispred imena na lijevom stupcu.

	8
--	---

_____ Francuska

a) Ivan V.

_____ Španjolska

b) George III.

_____ Portugal

c) Friedrich II.

_____ Pruska

d) Luj XV.

_____ Velika Britanija

e) Josip II.

_____ Rusija

f) Katarina II.

_____ Habsburška Monarhija

g) Filip V.

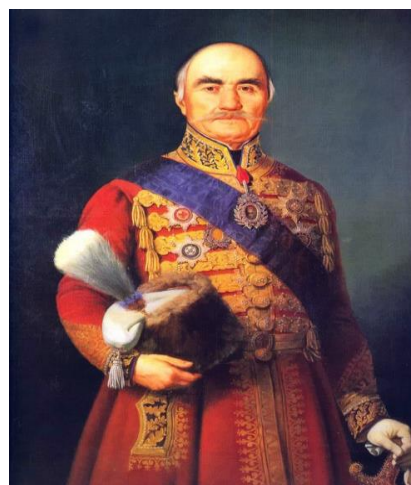
_____ Osmansko Carstvo

h) Mustafa II.

2. Promotri fotografije. Odgovori na pitanja.

Slika 1. Vladimir Borovikovsky:
Đorđe Petrović-Karađorđe

Slika 2. Moritz Michael Daffinger:
Miloš Obrenović

Odgovori na pitanja.

2.1. Koje je istovremeno europsko zbivanje utjecalo na neuspjeh Prvog srpskog ustanka pod vodstvom osobe na slici 1.?

	1
--	---

2.2. Koja je velika europska sila bila ključna saveznica u događajima vezanim za osobu na slici 2.?

	1
--	---

3. Ideje prosvjetiteljstva utjecale su i na hrvatsko književno stvaralaštvo, npr. na djelo *Satir iliti divlji čovik* Matije Antuna Relkovića.

Odgovori na pitanja.

3.1. Koje je godine prvi put objavljeno djelo *Satir iliti divlji čovik*? _____

	1
--	---

3.2. Zašto je Matija Antun Relković napisao djelo *Satir iliti divlji čovik* i kome se obraćao kroz usta Satira?

	2
--	---

4. Prosvijećeni apsolutizam i teritorijalne promjene utjecali su na razvoj društva i društvene promjene u hrvatskim zemljama u Habsburškoj Monarhiji tijekom 18. stoljeća.

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje.

	3
--	---

- a) Teritorijalnim promjenama u Slavoniji ustrojene su županije.
- b) Upravnim promjenama u Vojnoj krajini osnovane su pukovnije.
- c) Urbarijalnu regulaciju u Habsburškoj Monarhiji proveo je car Josip II.
- d) Tijekom 18. stoljeća počeli su progoni vještica u hrvatskim zemljama.
- e) Sabor 1791. sastao se nakon propasti reformi cara Josipa II.

5. Transformacija staleških društava u doba građanskih revolucija postupno je vodila prema stvaranju građanskog društva i modernih nacija.

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje.

	3
--	---

- a) Društveni predak u Francuskoj u 18. stoljeću uzrok je revolucije u toj zemlji.
- b) Teror jakobinaca posljedica je izbijanja revolucije u Francuskoj.
- c) Kontinentalnu blokadu proglasili su jakobinci.
- d) Napoleon je donio *Građanski zakonik*.
- e) Bečki kongres održan je u „proljeće naroda“.

6. Objasni pojmove povezane s utjecajem prosvjetiteljstva i transformacijom staleških društava na putu prema građanskom društvu i modernim nacijama.

Prosvjetiteljstvo:

	2
--	---

Nacija:

	2
--	---

7. Dvije građanske revolucije – Američka i Francuska – presudno su utjecale na političke i društvene promjene u doba nacija.

Poveži pojmove s odgovarajućom državom tako što ćeš u redak u stupce s lijeve strane upisati odgovarajuće slovo.

	2
--	---

_____ Prvi kontinentalni kongres

_____ Skupština državnih staleža

_____ Direktorij

_____ Monroeova doktrina

A Sjedinjene Američke Države

B Francuska

8. Habsburgovci su stvorili militarizirano društvo u Vojnoj krajini, a krajišnici su sudjelovali u brojnim ratovima Habsburgovaca u Europi. Hrvatski krajišnici nisu bili a) zavisni seljaci b) na vlastelinstvima u vlasništvu feudalaca kojima su zauzvrat c) davali rentu (u novcu, naturi i radu), nego a) osobno slobodni seljaci koji su b) koristili zemlju u vlasništvu države i zauzvrat c) obavljali vojnu službu.

Odgovori na pitanja.

	1
--	---

8.3. Kako se zove svjetski ratni sukob u 18. stoljeću u kojem su sudjelovali i hrvatski krajišnici?

8.4. Na temelju kratkog opisa društva u tekstu napiši po čemu se društvo Vojne krajine razlikovalo od društva Banske Hrvatske.

	3
--	---

9. Mnogi slikari izražavali su poglede na prošlu stvarnost umjetničkim djelima. Pri rješavanju zadataka neka ti pomognu slike 3. i 4.

Slika 3. Jacques Louis David:
Prisega u Jeu de Paume

Slika 4. Dragutin Weingärtner:
Hrvatski sabor 1848. godine

Zaokruži točan odgovor.

9.1. Jacques Louis David je predstavnik:

- a) baroka b) klasicizma c) romantizma d) historicizma.

	1
--	---

9.2. Koji je povijesni događaj prikazan na slici 3.?

	1
--	---

9.3. Koji je hrvatski državnik prikazan u stojećem stavu na slici 4.?

	1
--	---

9.4. Po čemu se Hrvatski sabor 1848. godine razlikovao od dotadašnjih Hrvatskih sabora?

	1
--	---

10. Pogledaj sliku. Pročitaj tekst.

Slika 5. James Gillray: Božićni puding u opasnosti

James Gillray, engleski umjetnik, načinio je 1805. političku karikaturu na kojoj britanski premijer William Pitt mlađi i francuski car Napoleon Bonaparte dijele svijet na sfere utjecaja tako što režu puding koji se u engleskoj tradiciji poslužuje uz božićnu večeru. Suvremeni britanski karikaturist Martin Rowson ocijenio je da je to „vjerojatno najpoznatija politička karikatura svih vremena, koju su otad uvijek iznova krali karikaturisti“.

Odgovori na pitanja.

10.1. Koje godine je James Gillray načinio sliku 5.?

	1
--	---

10.2. Zašto je James Gillray prikazao svijet kao božićni puding?

	3
--	---

10.3. Koja su dvojica državnika prikazana na slici 5.?

	2
--	---

i

10.4.U dvije rečenice protumači ocjenu karikature Martina Rowsona?

	2
--	---

11. Hrvati su pod vodstvom bana Jelačića pružili oružani otpor mađarskoj prevlasti, a hrvatski su vojnici sudjelovali i u gušenju listopadskih nemira 1848. godine u Beču. Zahtjevi za ujedinjenjem hrvatskih zemalja nisu se ostvarili, a svim narodima pod habsburškom krunom nametnut je novi apsolutizam.

Pažljivo promotri satirične slike i odgovori na pitanja.

Slika 6. „Hrvat se izjašnjava za tijesnu povezanost s Njemačkom na najširoj osnovi“ (HR-HDA-903., Inv. br. 1303)

Slika 7. „Domoljubna kuharica prijateljskim je pristupom ublažila žestinu hrvatskih vojnika“ (HR-HDA-903., Inv. br. 1304)

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje.

	3
--	---

- a) Dana 6. listopada 1848. godine došlo je do izbijanja novih nemira u Beču.
- b) Slanje austrijske vojske na Ugarsku pokušali su spriječiti građani Beča.
- c) Slike 6. i 7. odnose se na revolucionarna zbivanja u Njemačkoj.
- d) Hrvatski su vojnici sudjelovali u gušenju listopadskih nemira 1848. godine u Beču.
- e) Ujedinjenje hrvatskih zemalja glavni je rezultat revolucije 1848. godine.

12. Prosvijećeni je apsolutizam utjecao na razvoj hrvatskog društva, ali je bilo i protivljenja reformama prosvijećenog apsolutizma? Objasni zašto. Kao odgovor napiši pet rečenica.

	5
--	---

13. Pažljivo promotri slike 8. i 9.

Josip Jelačić je revolucionarne 1848. godine bio carski general Habsburške Monarhije i ban kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije.

Slika 8. Josip Jelačić kao carski general
(HR-HDA-903., Inv. br. 302)

Slika 9. Josip Jelačić kao hrvatski ban
(HR-HDA-903., Inv. br. 314)

5

Oblikuj pet pitanja za analizu ovih slika.

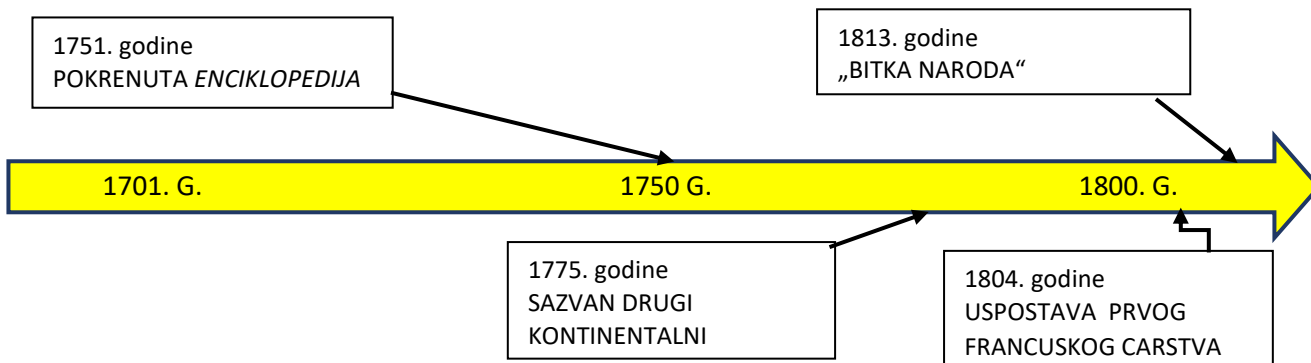
14. Liberalni i revolucionarni pokreti 1820., 1825., 1830. i 1831. zahvatili su različite europske zemlje.

2

Španjolska			Belgija	Poljska
------------	--	--	---------	---------

Nadopuni lentu vremena na predviđeno mjesto imenima zemljava koje nedostaju.

15. Dopuni pomoću lente vremena.

15.1. Koliko godina je prošlo od izlaženja *Enciklopedije* do danas? _____

	1
	1
	1
	2

15.2. Koliko stoljeća je prošlo od Drugog kontinentalnog kongresa do danas? _____

15.3. Početkom kojeg stoljeća je uspostavljeno Prvo Francusko Carstvo? _____

15.4. Koje se dvije godine vežu uz Napoleona? _____

16. Pročitaj ulomak iz povijesnog trenutka, pažljivo pogledaj sliku i napiši formulaciju kojom se označava sveprisutnost, izvježbanost i discipliniranost pruske vojske.

	1
--	---

Oružana je preko mjere, krcata teškim i lakim topovima, samo još treba upreći konje. I tolika je zaliha puščanoga praha, zrna i bombâ, kao da prijeti rat; ta u Berlinu se i po cijelom Brandenburgju vidi toliko spremanje, koliko je bilo ono u Beču, kad su se spremali na posljednji rat turski. (Srkulj, Stjepan, Izvori za povijest, III, Zagreb, 1913., 72).

Slika 10. Pruska vojska u 18. stoljeću (Ogorec, Marinko, *Pješaštvo*, Zagreb, 2011., 126)

17. Civilna Hrvatska pod upravom Hrvatskoga sabora i bana sastojala se u 18. stoljeću od županija, a županije su 1745. ustrojene i u civilnoj Slavoniji. Josip II. je neke županije uključio u Zagrebačko okružje, a neke pridružio Pečuškom okružju. Poslije njegove smrti obnovljene su hrvatsko-slavonske županije. Pukovnije Vojne krajine nalazile su se pod upravom Dvorskog ratnog vijeća u Beču. Istra i Dalmacija bile su pod vlašću Venecije, a jedino je Dubrovačka Republika bila samostalna.

Zaokruži šest područja koji se odnose na hrvatsko-slavonske županije.

ZAGREBAČKA

BRODSKA

KRIŽEVAČKA

SRIJEMSKA

	6
--	---

VARAŽDINSKA

VIROVITIČKA

POŽEŠKA

LIČKA

**18. Pronađi odgovarajuće parove između pojmova iz 1848. i 1849. godine u lijevom i desnom stupcu. Napiši pet smislenih rečenica povezujući pojmove u lijevom i desnom stupcu. Npr. Josip Jelačić – Bansko vijeće
Josip Jelačić je osnovao Bansko vijeće.**

A) Druga republika

1. Oktroirani ustav

B) Sveslavenski kongres

2. prijeki sud

C) ukidanje kmetstva

3. Manifest europskim narodima

D) Hrvatski sabor

4. Krajiški ustav

E) Franjo Josip I.

5. Luj Bonaparte

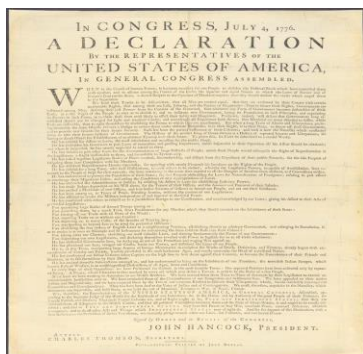
	5
--	---

19. Dvije deklaracije u drugoj polovici 18. stoljeća utjecale su na razvoj ljudskih prava i sloboda. Pažljivo pogledaj slike i napiši o kojim je deklaracijama riječ.

2

Mi držimo ove istine samorazumljivim: svi su ljudi stvoreni jednakima i obdareni od svojeg Tvorca određenim neotuđivim pravima, među kojima su život, sloboda i potraga za srećom. (Ustav Sjedinjenih Američkih Država, preveo i uvodnu studiju napisao Branko Smerdel, drugo izdanje, Osijek 1994., 19).

Sloboda se sastoji u tome da čovjek može raditi sve što ne šteti drugome. Tako prirodna prava svakoga čovjeka sežu do onih granica koje drugim članovima društva jamče uživanje tih istih prava. Takve granice može odrediti samo zakon. (Luxardo, Hervé, Francuska revolucija 1789, Ljubljana – Zagreb, 1989., 64).

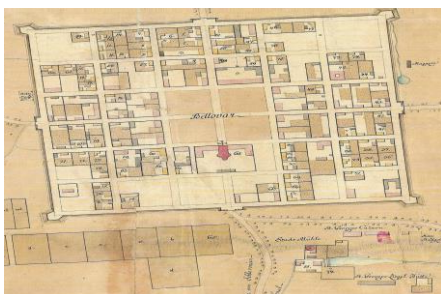

Slika 11. (World Digital Library)

Slika 12. (Povijest 12, Zagreb, 2008., 531)

20. Bjelovar je planski osnovan 1756. godine u Vojnoj krajini i izgrađen kao vojni grad prema pravokutnom urbanističkom konceptu s kvadratnim blokovima privatnih kuća i javnih zgrada te sa središnjim trgom za vojničke smotre?

Slika 13. Plan Bjelovara iz 1772. godine

„Iako je bio zamišljen kao ratna tvrđava, Bjelovar je na kraju podignut kao 'otvoreni grad', neovisno o tome što je građen prema strogom vojničkom tlocrtu rimskog tabora, a bedemi i rovovi kao fizička zapreka njegovu širenju u okolici kasnije su uklonjeni.“

(Petrić, Hrvoje – Holjevac, Željko – Karaula, Željko, *Povijest Bjelovara*, Zagreb-Bjelovar, 2013., 146).

20.1. Napiši zašto je rimski tabor bio važan ljudima u 18. stoljeću.

	2
--	---

20.2. Napiši po čemu se uloga središnjeg trga u vojnom Bjelovaru razlikuje od uloge središnjeg trga u današnjim gradovima.

	6
--	---

21. Grof Adam Oršić opisao je u svojim uspomenama uoči smrti 1814. godine promjene u hrvatskom društvu tijekom druge polovice 18. stoljeća pod utjecajem ideja prosvjetiteljstva na hrvatske prostore. Spomenuo je mnoge pozitivne pomake, ali je zabilježio i neke negativne pojave. Pročitaj ulomak.

Oko godine 1770. počela se po Hrvatskoj širiti pogubna raskoš, koja je prelazila snage; naročito se u Varaždinu, gdje bijaše sjedište banskog vijeća, moglo vidjeti sjajnih kočija najnovije vrste, srebrnoga stolnog suda, raskošnih livreja, teklića, francuskih kuhara. Ekscelencije, magnifici i gospođe naručivali su skupe pomodne predmete iz Beča, održavali su veoma ukočene društvene zabave – ukratko, Varaždin bijaše mali Beč. Ova je raskoš prelazila snage nacije i poneki, naročito grof Franjo Patačić, bijaše tako upropašten, da su njegova i ženina dobra morala biti prodana. (Šidak, Jaroslav, Historijska čitanka za hrvatsku povijest, Zagreb, 1952., 166).

Zaokruži tri točna odgovora.

	3
--	---

- a) Autor ulomka je grof Adam Oršić.
- b) Ulomak je nastao u vrijeme o kojem govori.
- c) Varaždin je oko 1770. bio mali Beč.
- d) Ulomak je nastao nakon vremena o kojem govori.
- e) Franjo Patačić nije bio upropašten.

22. Barun Josip Neustädter, suvremenik hrvatskoga bana Jelačića i pisac uspomena o njegovu vremenu, osvrnuo se na revoluciju 1848. godine u Milanu. Pročitaj ulomak i odgovori na pitanja.

Milano je bio krater revolucije u Italiji; zvono na uzbunu odjekivalo je danju i noću, a zvonjava zvona sa svih gradskih tornjeva bila je tako zaglušna da je nekoliko žena rodilo prije vremena. Revolucija se neočekivanom brzinom proširila čitavom Lombardsko-Venetskom Kraljevinom i poprimila gigantske razmjere zbog izdaje civilnih vlasti i kukavičluka nekolicine vojnih zapovjednika. (Neustädter, Josip, Ban Jelačić i događaji u Hrvatskoj od 1848., I, priredio Igor Gostl, Zagreb 1994., 55).

Kako se zvala kraljevina kojom se proširila revolucija iz Milana?

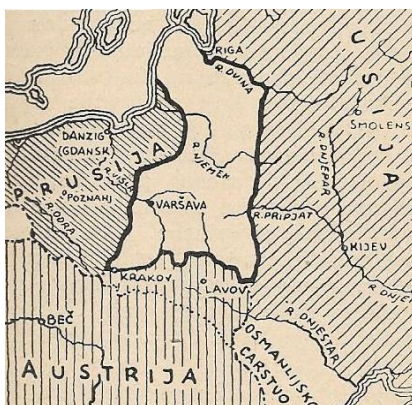
	1
--	---

23. Poljska je u drugoj polovici 18. stoljeća triput dijeljena između Habsburške Monarhije, Pruske i Rusije. Tri zemljovida prikazuju tri podjele. Ispod svakog upiši točnu godinu.

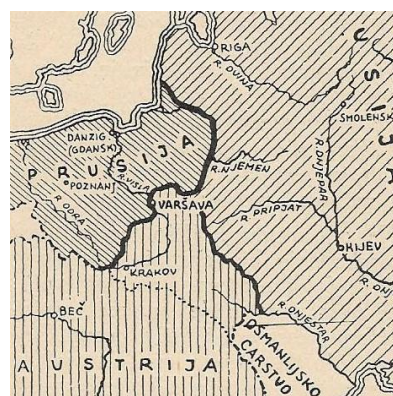
	3
--	---

1) _____

2) _____

3) _____

(Prema: Wells, H. G., *Povijest svijeta*, Zagreb, s.a., 481)

24. Na prostorima između rijeke Drave i Jadranskoga mora susrele su se na početku 19. stoljeća tri velike sile: Habsburška Monarhija, Osmansko Carstvo i Francusko Carstvo. Napoleon je osnovao Ilirske pokrajine. Pogledaj zemljovid i odgovori na pitanja.

(Prema: Pavličević, Dragutin, *Povijest Hrvatske*, četvrto izdanje, Zagreb, 2007., 321)

24.1. Koje godine su osnovane Ilirske pokrajine? Zaokruži točnu godinu.

	1
--	---

1806. godine

1808. godine

1809. godine

24.2. Teritorij koje današnje države, navedenih u nizu nije ulazio u sastav Ilirskih pokrajina?

- a) Hrvatska
- b) Slovenija
- c) Italija
- d) Bosna i Hercegovina
- e) Crna Gora
- f) Austrija

	1
--	---

25. Franjo Julije Fras objavio je u Zagrebu 1835. knjigu *Cjelovita topografija Karlovačke Vojne krajine* na njemačkom jeziku. U uvodnom dijelu osvrnuo se na krajiško zajedničko kućanstvo.

„Da se osigura uzdržavanje Krajine, u njoj je kao temeljan zakon uvedeno zajedničko kućanstvo, koje povezuje više obitelji i pojedinaca obaju spolova u jednu zadrugu. U svakoj zadruzi najstariji je muškarac gospodar, a najstarija žena gospodarica. Oni moraju nadzirati vjeru, običaje, red, jedinstvo i marljivost u kućanstvu i brinuti se za zajedničke potrebe. Svaki ukućanin mora ih poštivati i slušati. Sve što ukućani steknu, zajedničko je dobro, od kojega se namiruju potrebe kuće i uzdržavaju krajišnici i njihove obitelji. Zadruge moraju izdržavati svoje članove na graničnoj straži (tzv. kordunu), a kao odštetu za svakoga dobivaju od države 12 florina (tzv. constitutum).“

(Fras, Franz de Paula Julius, *Cjelovita topografija Karlovačke Vojne krajine*, Gospić, 1988., 32).

Zaokruži točan odgovor.

To zajedničko kućanstvo zove se:

- a) zadruga
- b) gospodar
- c) gospodarica
- d) kordun
- e) constitutum

	1
--	---